

דורו של רבי

רבינו תם (תוספות ב"ק צד:) - דלא לפניו ולא לאחוריו אלא לדורו דוקא תקן משום מעשה שהיה ולא לדורות הבאים דהא מעשים בכל יום שמקבלים מן הגזלנים ודיני גזילות.

רמב"ם (הל' גזילה א, ג) - תקנת חכמים היא שאין מקבלין ממנו אלא עוזרין אותו ומוחלין לו כדי לקרב הדרך הישרה אל השבים.

משפטי התורה (סי' קיד) - אולם הר"י בתוספות שם ושאר רבותינו הפוסקים כגון הרמב"ם והטור ושלחן ערוך (שסו, א) נקטו להדיא שתקנת חז"ל קיימת גם בזמן הזה.

אין גזילה קיימת

רא"ש - הני מילי באין הגזילה קיימת אבל בגזילה קיימת מקבלין מהן.

משפטי התורה (סי' קיד) - דעת הרמ"ה שם דהחויב להשיב חפצים גזולים שנמצאים עדיין בידי הגנב קיים אפילו אם החפץ הגנוב השתנה בידי הגנב ונקנה אצלו בקנין של שינוי מעשה. ונראה שהטעם לכך הוא כי חז"ל אמרו שקשה לגנב שבא לעשות תשובה לשלם מכספו הפרטי את כל גניבותיו הרבות, לעומת זאת אם נחייבו רק להשיב את החפצים הגזולים שנמצאים ברשותו במקרה זו מכיון שהגנב לא משלם זאת מכספו הפרטי הוא לא ימנע מלשוב בתשובה.

רוב פרנסתם

ר"י (תוספות שם) - ממתניתין לא הוה מצי למפרך דלא תקן רבי דאין מקבלים אלא מאותן בני אדם שרוב עסקם ומחיתם בכך והיו ניוונים בגזל ורבית ומתפרנסים בכך כל ימיהם כדקתני הגזלנין ומלוי ברבית דמשמע שאומנותם בכך וכן רועים וכל הנהו דמייתי אבל ממתניתין לא פריך שלא עשו תקנה מלקבל מאדם שגזול ומלוה ברבית באקראי בעלמא.

רא"ש - תקנת רבי מיירי באדם שרוב עסקיו ומחיותו ברבית שתשובתו קשה כעובדא דרבי.

עשו תשובה

תוספות - אבל אין לפרש דלהכי לא פריך ממתניתין משום דרבי לא תיקן אלא באותם שעשו תשובה וברייתא דמוכח מינה מיירי בעבד תשובה... מכל מקום ההיא דגזלנים ומלוי ברבית לא משמע דאיירי בעבדי תשובה, ועוד שכל אדם יכול להערים שיעשה תשובה ויחזור מעצמו ולא יקבלו ממנו.

רא"ש - ודוקא בבאין מעצמם לעשות תשובה כההיא עובדא דרבי ומשום דלא תנעול דלת בפני בעלי תשובה אבל עומדים במרדן כופין אותן להחזיר.

משפטי התורה - אם נראה לבית הדין שהגנב לא בא לשוב בתשובה באמת אלא אומר שרוצה להשיב את גזילותיו בערמה כדי שבית הדין יפטר אותו מהשבת הגזילות הרבות שגזל במקרה זה הגנב לא נפטר מלהשיב את גניבותיו.

משפטי התורה - אם הגנב חזר בתשובה לפני זמן רב ומחמת זה הוא מתנהג בדרך התורה והיראה במקרה זה למרות שהגנב בא מעצמו להשיב את גניבותיו מותר לנגב לכתחילה לקבל זאת ממנו ואין צריך למחול לו על ממונו, כל שכן שהיתר זה לקבל מהגנב את תשלום הגזילות קיים כאשר יש לגנב מקור קבוע להתפרנס ממנו. [ועי' דברי משפט ח"ה לעוד פרטים].

לצאת ידי שמים

משפטי התורה - אם למרות שהגנב אמר לגנב שהוא מוחל הגנב מעוניין להשיב את דמי הגניבה כדי לצאת ידי שמים מותר לנגב לקבל זאת ממנו. הטעם לכך הוא מכיון שבנידון זה אין חשש שהגנב ימנע מלשוב בתשובה שהרי אמרו לו שמוחלים לו והוא לא חייב לשלם.